

SORU: Veresiye defterini satın almak suretiyle zekât verilebilir mi?

FETVA

Zekât, nisap miktarı mala sahip olan kişinin malından belli bir oranı Kur'an-ı Kerîm'de zikredilen sınıflara¹ ya da onlardan birine vermekle eda edilen mali bir ibadettir.² Zekât ibadetinin eda edilebilmesi için zekât olarak verilecek malın bunu almaya elverişli birine temlik³ şarttır.⁴ Temlik işlemi malın fakir gibi zekat alması caiz olan sınıflardan birine teslim edilmesiyle gerçekleşeceği gibi onun bilgisi doğrultusunda başka birine verilmesiyle de eda edilebilir.⁵ Bu durumda zekâtı fakir adına teslim alan, onun vekili konumundadır.

Veresiye defterini satın alma uygulaması borçlunun haberi olmaksızın yapıldığında temlik şartı gerçekleşmediğinden verilen mal zekât olarak kabul edilemez. Ancak borçlunun veresiye defterindeki hesabı ödeme yapılmadan önce izin vermesi yahut alacaklıyı kendi adına vekil tayin etmesi yoluyla kapatılırsa zekât eda edilmiş olur.⁶ Buna göre nisap miktarı mala sahip olan bir Müslümanın fikhî ölçülere göre fakir kabul edilen kişilerin izniyle onların piyasadaki borçlarını ödemesi zekât olarak kabul edilir.

¹ Tevbe Suresi: 9/60 “إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ”

“Sadakalar (zekatlar) ancak şunlara verilir: Yoksullar, düşkünler, sadakaların toplanmasında görevli olanlar, kalpleri kazanılacak olanlar, âzat edilecek köleler, borçlular, Allah yolunda (çalışanlar) ve yolda kalmışlar. İşte Allah'ın kesin emri budur. Allah her şeyi bilmekte ve hikmetle yönetmektedir.”

² Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddû'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Lahor: Mektebetü Raşîdiye, ts.), 5/414.

³ Bir malın mülkiyetini -bedel karşılığında olup olmaması fark etmeksizin- başkasına nakletmeye “temlik” denir. Bkz. Mehmet Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2016), 565.

⁴ Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddû'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Lahor: Mektebetü Raşîdiye, ts.), 5/415.

⁵ Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertîbi's-şerâi'* (Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1327), 2/39.

⁶ Ebû Bekr Alâüddîn Muhammed b. Ahmed b. Ebî Ahmed es-Semerkandî, *Tuhfetü'l-fukahâ'* (Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1414), 1/307; Ebû Zekerîyyâ Yahyâ b. Şeref b. Mürî en-Nevevî, *el-Mecmû' Şerhu'l-Muhezzeb* (Kahire: İdaratü't-Tıbai'l-Emiriyye, 1347), 6/210.